

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรพัฒนาคุณภาพปาล์มน้ำมันโดยการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา Factors Affecting Farmers to Improve Oil Palm Quality through Contact Farming Participation

เบญจวรรณ ภัทรวังฟ้า¹

อิสริยา บุญญะศิริ²

fecoiyb@ku.ac.th

ประพิณวดี ศิริศุภลักษณ์³

fecopds@gmail.com

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

phattharawangfa1995@gmail.com

²ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาปาล์มน้ำมัน ระหว่างผู้รับซื้อและเกษตรกร ควบคุมการผลิตให้มีการจัดการสวนที่ดีและตัดผลปาล์มสุก โดยผู้รับซื้อจะให้ราคาเพิ่มขึ้นตามคุณภาพ เพื่อจูงใจให้เกษตรกรพัฒนาคุณภาพปาล์มน้ำมัน โดยใช้แบบจำลองโลจิสติก จากข้อมูลการสัมภาษณ์เกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและกระบี่ รวมทั้งสิ้น 361 ตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ลักษณะการขายปาล์มน้ำมัน แรงจูงใจในการเข้าร่วมจากการมีตลาดที่มั่นคง การเป็นสมาชิกกลุ่มรับรองมาตรฐาน Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) การได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อ ต้นทุนผันแปรในการปลูกปาล์มน้ำมัน ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ขายได้ การมีเทคนิคในการจัดการปาล์มน้ำมันที่ดี ทักษะการให้ความสำคัญกับระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน และทัศนคติความคิดเห็นการจัดการสวนที่ดี

คำสำคัญ

เกษตรพันธสัญญา, ปาล์มน้ำมัน, การเข้าร่วม

Abstract

The main objective of this research was to analyze factors affecting farmers' interest in participating contract farming for oil palm. The interview data of 361 oil palm growers in Surathani and Krabi, the major oil palm production provinces were used in the analysis. Empirical results from the logit model had shown that factors that significantly influence the interest in joining the contract farming were characteristics of selling oil palm, incentive to

participate from having stable market, being a member under the Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) Group Certification, having credit assistance, variable costs of growing oil palm, yield, adopting technique for good farming practices, attitudes towards harvesting time and good farm management.

Keywords

Contract Farming, Oil Palm, Participation

บทนำ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญกับเศรษฐกิจประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2559 ปาล์มน้ำมันมีมูลค่าผลผลิตรวมในประเทศเท่ากับ 50,475 ล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ 4.1 ของ GDP ภาคเกษตร โดยมีความสำคัญต่อ GDP ภาคการเกษตร เป็นอันดับ 3 รองจาก ข้าวเปลือก และ ยางพารา ที่ร้อยละ 21.2 และ 13.8 ตามลำดับ และผลผลิตปาล์มน้ำมันยังเป็นวัตถุดิบป้อนอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น น้ำมันพืช และเป็นส่วนผสมในอุตสาหกรรม เช่น เครื่องสำอาง ครีมเทียม นมข้นหวาน สบู่ และเป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซล และเป็นวัตถุดิบตั้งต้นของอุตสาหกรรมโพลีเอทิลีน เป็นต้น นอกจากนี้ปาล์มน้ำมันยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ โดยภาคใต้มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันคิดเป็นร้อยละ 86 ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั่วประเทศ โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดอยู่ที่ จ.สุราษฎร์ธานี และจ.กระบี่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560)

อย่างไรก็ตาม การผลิตปาล์มน้ำมันของไทยยังมีประสิทธิภาพที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซีย โดยอัตราเปอร์เซ็นต์น้ำมัน หรือ Oil Extraction Rate (OER) ของมาเลเซีย ปี 2556 – 2560 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 20.25 สูงกว่าของไทยเฉลี่ยที่ร้อยละ 17.44 โดยอัตราเปอร์เซ็นต์น้ำมันการผลิตของประเทศไทยเฉลี่ยอยู่ในอัตราต่ำมีสาเหตุมาจากโรงงานสกัดมีจำนวนมากเกินไป กำลังการผลิตเหลือทำให้โรงงานแย่งซื้อผลปาล์มน้ำมันโดยไม่สนใจคุณภาพ (ณรงค์ฤทธิ์ อดุลย์ฐานานุกศักดิ์, 2560) นอกจากนี้การรับซื้อปาล์มน้ำมันสดจากเกษตรกรกรไม่จูงใจให้เกิดการผลิตปาล์มคุณภาพ จากการที่เกษตรกรผู้ผลิตปาล์มคุณภาพ หรือตัดปาล์มสุก จะขายได้ในราคาที่เปอร์เซ็นต์น้ำมันเฉลี่ย 15-17% กับปาล์มไม่มีคุณภาพ (ตัดปาล์มกึ่งดิบหรือกึ่งสุก) (สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดกระบี่, 2560)

งานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันพบว่าเกษตรกรพันธสัญญาระหว่างเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร/ลานเทกกับโรงสกัดจะมีบทบาทในการช่วยเพิ่มคุณภาพผลปาล์มน้ำมันโดยควบคุมการผลิตให้มีการจัดการการผลิต เช่น การใส่ปุ๋ยให้ถูกวิธี และตัดผลปาล์มสุกโดยโรงงานจะให้ราคาที่สูงขึ้นตามคุณภาพ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีรายจากการขายปาล์มสดเพิ่มมากขึ้น ได้ราคาผลผลิตตรงตามคุณภาพ เกษตรกรเกิดแรงจูงใจในการผลิตปาล์มคุณภาพ และโรงงานสกัดได้อัตราเปอร์เซ็นต์น้ำมันสูงขึ้น (สุทธิจิตต์ เชียงทอง และคณะ, 2553)

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมของเกษตรกรในการจัดการสวน และเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน รวมทั้งการทำเกษตรพันธสัญญาระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มกับโรงสกัด มีอยู่ในสัดส่วนน้อย โดยมีบริษัทนิวน้ำมันปาล์มที่มีการทำสัญญาขายล่วงหน้ากับเกษตรกร ซึ่งต้องเป็นลูกค้าเกษตรกรที่มีความสัมพันธ์อันดีกับบริษัทมายาวนานเท่านั้น (บริษัทนิวน้ำมันปาล์ม, 2556) ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการเกษตรพันธสัญญาระหว่างเกษตรกรและผู้รับซื้อ โดยผู้รับซื้อให้มีการควบคุมการผลิตให้มีการจัดการสวน เช่นการใส่ปุ๋ย และตัดผลปาล์มสุก และการประกันราคาโดยให้ราคา

ตามความสุขของผลปาล์มน้ำมัน ในการศึกษาครั้งนี้เลือกพื้นที่ภาคใต้ ใช้ จ.สุราษฎร์ธานี และ จ.กระบี่ เป็นกรณีศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ในการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด โดยหากเกษตรกรเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญามากขึ้น จะช่วยให้เกษตรกรมีการจัดสวนที่ดีและตัดผลปาล์มสุก ทำให้น้ำมันปาล์มที่สกัดมีคุณภาพมากขึ้น และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของน้ำมันปาล์มให้กับประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา

ขอบเขตการวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาความสนใจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ จังหวัดกระบี่ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีจำนวนเกษตรกรและมีพื้นที่ในการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด โดยเกษตรพันธสัญญาหมายถึง ข้อตกลงระหว่างเกษตรกรและผู้รับซื้อปาล์มน้ำมันล่วงหน้า โดยกำหนดมาตรฐานและราคาที่ผู้รับซื้อจะรับซื้อผลผลิต โดยกำหนดราคาตามมาตรฐานอัตราเปอร์เซ็นต์น้ำมันและเกษตรกรต้องมีวิธีการจัดการสวนที่ดีและตัดผลปาล์มสุกตามมาตรฐานที่กำหนด

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร เช่น อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมัน ปัจจัยด้านลักษณะการผลิต เช่น ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ต้นทุนการผลิต การมีเทคนิคในการจัดการปาล์มน้ำมันที่ดี การเป็นสมาชิกRSPO การได้รับสินเชื่อจากแหล่งต่าง ๆ ลักษณะการขายปาล์มน้ำมัน ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านตลาดและราคาในการเข้าร่วมพันธสัญญา เช่น ปริมาณผลผลิตที่ขายได้ การมีตลาดที่มั่นคง การได้รับราคาที่สูงขึ้นและปัจจัยด้านทัศนคติต่อความสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา เช่น ทัศนคติการให้ความสำคัญกับระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน และทัศนคติความคิดเห็นการจัดการสวนที่ดี

3. การศึกษาความสนใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาเป็นข้อมูลปีการผลิต 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูลโครงการวิจัย “การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการความเสี่ยงของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน” ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งทำการสำรวจเกษตรกรโดยใช้แบบสอบถาม ในพื้นที่การศึกษา จ. สุราษฎร์ธานี และจ.กระบี่ ที่เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันหลัก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มจากอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด สามอำเภอแรก ได้แก่ อ.พุนพิน อ.ท่าฉาง และอ.พระแสงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และอ.เขาพนม อ.ปลายพระยา และ อ.อ่าวลึก ในจ.กระบี่ โดยทำการจัดข้อมูลที่มีความผิดพลาดออกไป มีข้อมูลทั้งหมด 361 ตัวอย่าง โดยข้อมูลในแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลที่เกี่ยวกับการปลูกและขายปาล์มน้ำมัน การประเมินความเสี่ยงด้านการผลิตและราคา ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการจัดการสวนและการตัดปาล์มสุก และความสนใจของเกษตรกร ในการจัดการความเสี่ยงด้านราคาและควบคุมผลผลิตให้ได้คุณภาพภายใต้พันธสัญญา

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีอรรถประโยชน์ แนวคิดการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา (จุฑาพร, 1986) และงานศึกษาที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธ

สัญญา เช่น อายุของเกษตรกร ระดับการศึกษา ประการปลูกปาล์มน้ำมัน ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์ม เอกสารสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกร แรงงานในการปลูกปาล์ม น้ำมัน แหล่งเงินทุนในการจัดการสวนปาล์ม ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่มีการศึกษาในส่วนองทัศนคติของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาเพิ่มเติม

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติกส์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามที่มีค่าเพียง 2 คำตอบ (Binary response) กับตัวแปรอิสระต่าง ๆ โดยมีแบบจำลองจากการตรวจสอบเอกสาร และพัฒนาแบบจำลองเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาดังสมการต่อไปนี้ และมีรายละเอียดของตัวแปรและคาดการณ์สมมติฐาน ดังตารางที่ 1

$$\begin{aligned}
 Z_i &= \beta_0 + \beta_1 AGE + \beta_2 EDU + \beta_3 EXP + \beta_4 AREA \\
 &+ \beta_5 TECH + \beta_6 RSPO + \beta_7 CREDIT + \beta_8 SELL \\
 &+ \beta_9 COST + \beta_{10} SALEQUANT + \beta_{11} MARKET \\
 &+ \beta_{12} PRICE + \beta_{13} RISK + \beta_{14} ATTITUDE1 \\
 &+ ATTITUDE2 + \beta_{16} ATTITUDE3 + \beta_{17} ATTITUDE4
 \end{aligned}$$

ตารางที่ 1 รายละเอียดของตัวแปรและคาดการณ์สมมติฐาน

ตัวแปร	รายละเอียด	การคาดการณ์ความสัมพันธ์
ปัจจัยด้านลักษณะเศรษฐกิจและสังคม		
1. อายุของเกษตรกร (AGE)	จำนวนอายุของเกษตรกร (ปี)	+
2. ระดับการศึกษา (EDU)	ระดับการศึกษาของเกษตรกร (ปี)	+
3. ประสบการณ์ปลูกปาล์มน้ำมัน (EXP)	จำนวนประสบการณ์ปลูกปาล์มน้ำมัน (ปี)	+
ปัจจัยด้านลักษณะการผลิต		
4. ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์ม (AREA)	จำนวนพื้นที่ในการปลูกปาล์มน้ำมัน (ไร่)	+
5. การมีเทคนิคการจัดการสวนที่ดี (TECH)	เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยและตกแต่งทางใบ =1, เกษตรกรไม่ใส่ปุ๋ยหรือตกแต่งทางใบ =0	-
6. การเป็นสมาชิกRSPO (RSPO)	เป็นสมาชิก=1, ไม่เป็นสมาชิก=0	-
7. การได้รับสินเชื่อจากแหล่งต่าง ๆ (CREDIT)	การได้รับสินเชื่อจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ ได้รับสินเชื่อ=1, ไม่ได้รับสินเชื่อ=0	+
8. ลักษณะการขายปาล์มน้ำมัน (SELL)	ขนไปขายเอง=1, ขายหน้าสวน=0	+
9. ต้นทุนผันแปรปาล์มน้ำมัน (COST)	จำนวนต้นทุนผันแปรของเกษตรกร (บาท)	+
ปัจจัยแรงจูงใจด้านตลาดและราคา		
10. ปริมาณผลผลิตที่ขายได้ (SALEQUANT)	ตัวแปรเชิงปริมาณ (ตัน)	+

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

ตัวแปร	รายละเอียด	การคาดการณ์ ความสัมพันธ์
11. การมีตลาดมั่นคง (MARKET)	แรงจูงใจในการเข้าร่วม ใช่=1, ไม่ใช่=0	+
12. ราคาที่เกษตรกรได้รับเพิ่มขึ้นตาม คุณภาพ (PRICE)	การได้ราคาขายเพิ่มขึ้นตามคุณภาพ ได้ราคา เพิ่มขึ้น=1, ไม่ได้ราคาเพิ่มขึ้น=0	+
ปัจจัยด้านทัศนคติต่อความสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา		
13. ราคาทะเลาะปาล์มสดผันผวนเป็น ความเสี่ยงทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลง (RISK)	ความเสี่ยงด้านราคาทำให้รายได้ลดลง ใช่=1, ไม่ใช่=0	+
14. การให้ความสำคัญกับระยะเวลาที่ใช้ ในการเก็บเกี่ยว (ATTITUDE1)	ระดับความสำคัญของระยะเวลาในการเก็บ เกี่ยวปาล์มน้ำมัน (คะแนน)	-
15. ความคิดเห็นในการจัดการสวนที่ดีเป็น เรื่องที่ยุ่งยาก (ATTITUDE2)	ระดับคะแนนความคิดเห็นว่าการจัดการสวนที่ ดีมีความยุ่งยาก (คะแนน)	-
16. ความคิดเห็นในการอยากมีการจัดการ สวนที่ดีแต่ค่าจ้างแรงงานแพงไม่คุ้ม (ATTITUDE3)	ระดับความคิดเห็นที่เห็นว่าอยากมีการจัดการ สวนที่ดีแต่ค่าจ้างแรงงานแพงไม่คุ้ม (คะแนน)	-
17. ความคิดเห็นการจัดการสวนที่ดีจะทำ ให้ได้ผลผลิตเพิ่ม (ATTITUDE4)	ระดับคะแนนความคิดเห็นว่าการสวนที่ดีจะ ทำให้ได้ผลผลิตเพิ่ม (คะแนน)	+

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 361 ตัวอย่างในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกระบี่ดังนี้

ตารางที่ 2 การประมาณค่า Parameter และ marginal effects ด้วยแบบจำลอง logit model

ตัวแปรอิสระ	Coef.	Marginal Effect	Std. Err.	Z	p-value
AGE	0.0035	0.0007	0.0124	0.28	0.777
EDU	0.0460	0.0094	0.0950	0.48	0.628
EXP	-0.0193	-0.0039	0.0157	-1.23	0.220
AREA	-0.0044	-0.0009	0.0031	-1.38	0.166
TECH*	-0.4404	0.0912	0.2644	-1.67	0.096
RSPO*	-0.5210	-0.1090	0.2977	-1.75	0.080
CREADIT*	0.8132	0.1428	0.4231	1.92	0.055
SELL***	1.1776	0.2498	0.2867	4.11	0.000
COST***	0.0005	0.0001	0.0002	2.99	0.003

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

ตัวแปรอิสระ	Coef.	Marginal Effect	Std. Err.	Z	p-value
SALEQUANT***	-0.0004	-0.0001	0.0001	-2.80	0.005
MARKET**	0.8246	0.1547	0.3183	2.59	0.010
PRICE	-0.0031	-0.0006	0.3080	-0.01	0.992
RISK	0.1434	0.0300	0.6468	0.22	0.825
ATTITUDE1*	-0.4481	-0.0912	0.2316	-1.94	0.053
ATTITUDE2***	-0.6638	-0.1351	0.1472	-4.51	0.000
ATTITUDE3**	-.0.3914	-0.0797	0.1849	-2.12	0.034
ATTITUDE4**	0.4838	0.0985	0.1955	2.47	0.013
_cons	2.1107		1.6894	1.25	0.212
Number of obs	= 361	Prediction success			
LR chi2(17)	= 75.03	%Correct = 75.35			
Log likelihood	= 0.0000	%Incorrect = 24.65			
Pseudo R2	= 0.1644				

หมายเหตุ *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรมีความสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา ด้วยแบบจำลอง logit และค่า Marginal Effect ของตัวแปรอิสระ แสดงได้ดังตารางที่ 2 โดยพบว่าตัวแปรที่นำมาอธิบายแบบจำลอง โอกาสที่เกษตรกรเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญามีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาจากค่า Log Likelihood ของ ไคสแควร์ และ ตัวแปรอิสระในแบบจำลองดังกล่าวสามารถอธิบายโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาได้ ร้อยละ 16.44 และค่าแสดงประสิทธิภาพการทำนายผลของสมการพบว่ามีค่าความแม่นยำอยู่ที่ร้อยละ 75.3 อยู่ในระดับที่มาก

เมื่อพิจารณาเครื่องหมายค่าสัมประสิทธิ์ และค่า Z และ ค่า P value ของค่าสัมประสิทธิ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ **ลักษณะการขาย ปาล์มน้ำมัน (SELL)** เกษตรกรที่มีการขนปาล์มน้ำมันไปขายเอง จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา มากกว่าเกษตรกรที่ขายหน้าสวน **แรงจูงใจในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาจากการมีตลาดที่มั่นคง (MARKET)** เกษตรกรที่มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาจากการมีตลาดที่มั่นคง จะมีโอกาสในการ เข้าร่วมเกษตรพันธสัญญามากกว่าเกษตรกรที่มีแรงจูงใจเรื่องอื่น เช่น การเข้าถึงปัจจัยการผลิต **การเป็น สมาชิกกลุ่มรับรองมาตรฐาน Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO)** เกษตรกรที่ทำการผลิต ภายใต้อาชิกกลุ่ม RSPO จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญามากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิก กลุ่ม RSPO **การได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อ CREDIT** เกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อ จะมี โอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญามากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อ **ต้นทุนผันแปร ในการปลูกปาล์มน้ำมัน (COST)** เกษตรกรที่มีต้นทุนผันแปรการปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น จะมีโอกาสในการ เข้าร่วมเกษตรพันธสัญญามากขึ้น **ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ขายได้ (SALEQUANT)** เกษตรกรที่มี ปริมาณผลผลิตที่ขายได้เพิ่มขึ้น จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาลดลง **การมีเทคนิคในการจัดการ**

สวนปาล์มน้ำมันที่ดี (TECH) เกษตรกรที่มีเทคนิคในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ดี จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาลดลง **ทัศนคติการให้ความสำคัญกับระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน** วัดจากระดับความสำคัญของระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน (ATTITUDE1) เกษตรกรที่ให้ความสำคัญของระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาลดลง **ทัศนคติที่มีต่อการจัดการสวนที่ดี** วัดจากระดับความคิดเห็นว่าการจัดการสวนที่ดีมีความยุ่งยาก (ATTITUDE2) เกษตรกรที่ให้เห็นที่เห็นว่าจัดการสวนที่ดีมีความยุ่งยาก ในระดับเห็นด้วยมากขึ้น จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาลดลง **ทัศนคติที่มีต่อการจัดการสวนที่ดี** วัดจากระดับความคิดเห็นว่าความอยากมีการจัดการสวนที่ดี แต่ค่าจ้างแรงงานแพงไม่คุ้ม (ATTITUDE3) เกษตรกรที่ให้เห็นที่เห็นว่า การอยากมีการจัดการสวนที่ดีแต่ค่าจ้างแรงงานแพงไม่คุ้ม ในระดับเห็นด้วยมากขึ้น จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาลดลง และ**ทัศนคติที่มีต่อการจัดการสวนที่ดี** วัดจากระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการสวนที่ดีจะทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น (ATTITUDE4) เกษตรกรที่ให้เห็นที่เห็นว่าจัดการสวนที่ดี จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นมีรายได้เพิ่มขึ้น ในระดับเห็นด้วยมากขึ้น จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติข้างต้นจะส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นที่เกษตรกรเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่า Marginal Effect ของตัวแปรอิสระ โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระอื่นๆ มีค่าคงที่อยู่ที่ค่าเฉลี่ย สรุปได้ตามปัจจัยในแต่ละด้านดังนี้

ปัจจัยด้านลักษณะการผลิต

การทำการผลิตภายใต้สมาชิกกลุ่มรับรองมาตรฐาน Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) เกษตรกรที่มีเป็นสมาชิกกลุ่ม RSPO ร้อยละ 10.9 เนื่องจากเกษตรกรที่ผลิตภายใต้สมาชิกกลุ่มรับรองมาตรฐาน RSPO ขายปาล์มน้ำมันได้ราคาสูงอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาที่ให้ราคาเพิ่มสูงขึ้น

การได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อ (CREDIT) เกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อจากแหล่งต่างๆ จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญามากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อ ร้อยละ 14.3 สอดคล้องกับการงานศึกษาของ พิมพ์พิชชา (2555) ที่พบว่าเกษตรกรที่มีแหล่งเงินกู้ในการจัดการสวนเพิ่มขึ้นจะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญามากกว่า เนื่องจากเกษตรกรจะได้รับความช่วยเหลือในเรื่องของเงินทุน สามารถยืมเงินได้ จากการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา

ต้นทุนผันแปรในการปลูกปาล์มน้ำมัน (COST) เกษตรกรที่มีต้นทุนผันแปรการปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น 1 บาท จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.01 เนื่องจากเกษตรกรที่มีต้นทุนสูง อาจจะต้องการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาเพื่อทราบเทคนิคการผลิตที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต

การมีเทคนิคในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ดี (TECH) เกษตรกรที่มีเทคนิคในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ดีโดยมีการใส่ปุ๋ยและตกแต่งทางใบ จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาน้อยกว่าเกษตรกรที่ไม่มีเทคนิคการจัดการสวน ร้อยละ 9.1 ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่มีเทคนิคการจัดการสวนที่ดีมันจะมีผลผลิตที่มีคุณภาพและขายได้ในราคาดี จึงไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา

ปัจจัยด้านลักษณะการขายและแรงจูงใจด้านตลาดและราคา

ลักษณะการขายปาล์มน้ำมัน (SELL) ความน่าจะเป็นที่เกษตรกรสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาของเกษตรกรที่ขนปาล์มน้ำมันไปขายเอง จะมากกว่าเกษตรกรที่ขายปาล์มน้ำมันหน้าสวน ร้อยละ 24.98 เนื่องจากการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาจะช่วยให้เกษตรกรที่ขนปาล์มน้ำมันไปขายเองไม่ต้องหาตลาดเอง

ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ขายได้ (SALEQUANT) เมื่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ขายได้เพิ่มขึ้น 1 ตัน ความน่าจะเป็นที่เกษตรกรสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาจะเปลี่ยนแปลงลดลง ร้อยละ 0.01 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะเนื่องจากเกษตรกรที่มีผลผลิตมากกว่าจะเป็นเกษตรกรที่มีอำนาจต่อรองตลาดมากกว่า จึงไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ (2557) ที่พบว่าเกษตรกรที่มีปริมาณผลผลิตที่ขายได้เพิ่มขึ้นจะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญามากกว่า เนื่องจากผลผลิตที่มากจึงต้องการประกันราคาและตลาดที่แน่นอนมากกว่าเกษตรกรที่มีผลผลิตที่น้อย

แรงจูงใจในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาจากการมีตลาดที่มั่นคง (MARKET) เกษตรกรที่มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาจากการมีตลาดที่มั่นคง จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญา มากกว่าเกษตรกรที่มีแรงจูงใจเรื่องอื่น เช่น การเข้าถึงปัจจัยการผลิต ร้อยละ 15.5

ปัจจัยด้านทัศนคติการให้ความสำคัญกับระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน ทัศนคติความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดปาล์มสุก และทัศนคติความคิดเห็นการจัดการสวนที่ดี

ทัศนคติการให้ความสำคัญกับระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน วัดจากระดับความสำคัญของระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน (ATTITUDE1) เกษตรกรที่ให้ความสำคัญของระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น 1 ระดับ ความน่าจะเป็นที่เกษตรกรสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาจะเปลี่ยนแปลงลดลง ร้อยละ 9.1 เนื่องจากการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาทำให้มีประสิทธิภาพในการเก็บเกี่ยวปาล์มได้ดีกว่า

ทัศนคติที่มีต่อการจัดการสวนที่ดี วัดจากระดับความคิดเห็นว่าการจัดการสวนที่ดีมีความยุ่งยาก (ATTITUDE2) เกษตรกรที่ให้คิดเห็นที่เห็นว่าจัดการสวนที่ดีมีความยุ่งยาก ในระดับเห็นด้วยมากขึ้น 1 ระดับ จะมีโอกาสในการเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาลดลง ร้อยละ 13.5 เนื่องจากเกษตรกรที่เห็นด้วยว่าการจัดการสวนเป็นเรื่องที่ยุ่งยากก็จะมีไม่มีการจัดการสวนที่ดีจึงไม่เข้าร่วมพันธสัญญาเนื่องจากไม่สามารถผลิตตามมาตรฐานเกษตรพันธสัญญาได้

ทัศนคติที่มีต่อการจัดการสวนที่ดี วัดจากระดับความคิดเห็นว่าความอยากมีการจัดการสวนที่ดี แต่ค่าจ้างแรงงานแพงไม่คุ้ม (ATTITUDE3) เกษตรกรที่ให้ความคิดเห็นว่าอยากมีการจัดการสวนที่ดี แต่ค่าจ้างแรงงานแพงไม่คุ้ม ในระดับความคิดเห็นมากขึ้น 1 ระดับ จะมีความน่าจะเป็นที่เกษตรกรสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาลดลง ร้อยละ 8.0 เนื่องจากการจัดการสวนที่ดีต้องมีการจ้างแรงงานเพิ่ม ซึ่งไม่คุ้มกับกำไรที่ได้จากการขายปาล์มน้ำมัน

ทัศนคติที่มีต่อการจัดการสวนที่ดีวัดจากระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการสวนที่ดีจะทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น (ATTITUDE4) เกษตรกรที่ให้คิดเห็นที่เห็นว่าจัดการสวนที่ดี จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น ในระดับเห็นด้วยมากขึ้น 1 ระดับ จะมีความน่าจะเป็นที่เกษตรกรสนใจเข้าร่วมเกษตรพันธสัญญาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.8 เนื่องจากการที่มีทัศนคติที่เห็นประโยชน์ของการจัดการสวนที่ดี จึงเข้าร่วมพันธสัญญา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งาน

เนื่องจากยังไม่มีการทำเกษตรพันธสัญญาในปาล์มน้ำมันอย่างชัดเจน ภาครัฐควรสนับสนุนให้เกิดนโยบายการทำเกษตรพันธสัญญาระหว่างเกษตรกรและผู้รับซื้อ โดยเน้นเป้าหมายไปที่กลุ่มเกษตรกรที่ขนปาล์มน้ำมันไปขายเอง แรงจูงใจในการเข้าร่วมจากการมีตลาดที่มั่นคง ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม RSPO การได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อ มีต้นทุนผันแปรในการปลูกปาล์มน้ำมันสูง หรือเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มี ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ขายได้ไม่มาก ไม่มีเทคนิคในการจัดการปาล์มน้ำมันที่ดี อย่างไรก็ตามภาครัฐควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดการสวนที่ดี ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์การจัดการสวนที่ดี โดยพัฒนาความรู้และความชำนาญในการจัดการสวนที่ดี และเกษตรพันธสัญญาจะช่วยให้เกษตรกรมีการจัดการสวนที่ดีและควบคุมให้ตัดปาล์มสุก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรมีการวิจัยในประเด็นด้านความสนใจของผู้รับซื้อในการทำเกษตรพันธสัญญา และเกณฑ์ในการคัดเลือกของผู้รับซื้อในการทำเกษตรพันธสัญญา

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ สว่างลาภ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำสัญญาซื้อขายแบบมีข้อตกลงของเกษตรกรกับโรงงานสับประรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฑาธร พรสุวรรณ. (2546). การเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันของอุตสาหกรรมมันฝรั่งทอดกรอบในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บริษัทยูนิวาน้ำมันปาล์ม. (2556). แบบแสดงรายข้อมูลประจำปี. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2561, จาก <https://market.sec.or.th/public/idisc/th/Viewmore/fsr561?uniqueIDReference=0000002432&searchSymbol=UVAN>.
- พิมพ์พิชชา ทานา. (2555). ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แบบมีและไม่มีพันธสัญญาในอำเภอแม่แจ่ม จ.เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุทธพงษ์ ยอดชมภู. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกมะเขือม่วงญี่ปุ่นแบบมีสัญญาผูกพันของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุทธิจิตต์ เขิงทอง และคณะ. (2553). โครงการระบบตลาดข้อตกลงปาล์มน้ำมันจังหวัดสุราษฎร์ธานี. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2561, จาก <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/oilpalm60>.
- อัจฉรา จิตตลดากร และคณะ. (2551). โครงการการศึกษารูปแบบและปัจจัยความสำเร็จของการเกษตรแบบมีสัญญาในการผลิตพืชของไทย. รายงานฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward"

- อัมพันธ์ สุริยง. (2017). การยอมรับของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดหวานต่อการทำเกษตรแบบมีพันธะสัญญาใน
อำเภอแม่วาง จ.เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนบริหารการชนบท
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- Cahyadi, E.R. and H. Waibel. (2013). Is Contract farming in the Indonesian oil palm industry
pro- poor?. *Journal of Southeast Asian Economies* 30, no. 1: 62-76.
- Hosmer David W. and Stanley Lemeshow, (2000). *Applied Logistic Regression*, Second Edition.
2000 John Wiley & Sons, Inc. ISBN: 0-471-72214-6.
- Simmons, P.; Winters, P. and Patrick, L. (2005). An analysis of contract farming in East Java,
Bali, and Lombok, Indonesia. *International Association of Agricultural Economists*.